

GENEL BİR YAKLAşIMLA GİRİŞİMCİLİK

Derman KÜÇÜKALTAN*

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren etkinliğini tüm dünyada arttıran küreselleşme, beraberinde rekabet yoğun bir ortamı getirmiştir. Bu yoğun rekabet ortamına giren işletmeler, bir yandan ürünlerinde farklılaşmaya giderken, diğer taraftan yeni faaliyet alanlarına girmek zorunda kalmışlardır. Tüm bu çabalar, girişimciliğin önemini ve işlevini arttırmaktadır.

Bilindiği gibi bir ekonomide üretimin “olmazsa olmaz” dört koşulundan biridir girişimcilik...Toprağın, emeğin ve sermayenin yeterli olması sağlıklı bir üretim modelinin olduğu gerçeğini ortaya koymaz. Tüm bu üretim unsurları, girişimcilik ruhu ile beslenmezse kaynakların optimal kullanımı da mümkün olmamaktadır. Bu bakımdan girişimcileri, günümüzde üretimin kilit unsurlarından biri olarak saymak mümkün olmaktadır. Çünkü emeği, teknolojiyi, hammaddeyi, sermayeyi bütüncül ve rasyonel bir yaklaşımla değerlendirebilecek ana unsur girişimciliğidir.

Günümüzde sıkça karşılaşılan kavramlardan olan krizler, artık çoğunlukla yerel, hattâ ulusal boyutta kalmamakta, domino etkisi gibi tüm dünya ekonomilerini tetiklemektedir. Bir başka deyişle küreselleşme, beraberinde küresel krizleri de yaratmıştır. Kriz türleri ne olursa olsun, sıkça yaşanan krizlerin olumsuz etkilerini en aza indirebilmek veya krizleri fırsatlara dönüştürebilmek girişimciliğin işlevsel kılınması ile olanaklıdır. Bilginin ve bilgiye dayalı teknolojinin hızla geliştiği, ancak rekabetin de giderek yoğunlaştığı günümüzde girişimcilik kavramı da kuşkusuz tüm bu gelişmelerin etkisiyle sürekli olarak değişmektedir.

* Prof.Dr., Trakya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fak., İşletme Bölümü-Edirne

GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİ KAVRAMLARI

Ülke ekonomilerinde makro ekonomik parametreler (milli gelir, istihdam, ekonomik büyüme vb.) girişimciliğin ülkede etkinliğinin artırılması ve teşvikiyle paralellik taşımaktadır.

İşletme biliminin gelişmeye başlamasından beri, birçok girişimcilik tanımı yapılmıştır. En dar anlamıyla girişimcilik, fikirlerin yakalanmasını ve bu fikirlerin ürünlere dönüştürülmesini ve/veya hizmetleri ve ürünleri pazara sunacak bir girişim kurulmasını içermektedir (Zhao, 2006: 20). Son yıllarda girişim ve işletme kavramları arasındaki anlam farkı yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. Girişimcilik, yeni kurulan veya mevcut örgütler için değer yaratma amacıyla fırsatların keşfedilmesi ve geliştirilmesi sürecidir (Brenkert, 20.06.2008). Yapılan bu iki tanımdan anlaşılacağı gibi girişimcilik, mevcut bir üretim sürecine dahi yeni konseptler ekleyip, değişik üretim teknikleri kullanılarak, ürünü pazarlayabilme, satabilme ve kâra dönüştürebilme faaliyetidir.

Son yıllarda girişimciliğin tanımlarına bazı araştırmacıların fırsat, inovasyon gibi farklı kavramlarla yaklaştığı görülmektedir. Örneğin; bu çerçevedeki bir tanıma göre girişimcilik, fırsatların önemine dikkat çeken bir düşünce biçimi ve planlı bir davranış türüdür (Arıkan, 2002: 31). Bu tanımda, girişimcilik psikolojik açıdan ele alınmakta, girişimci özelliklere sahip olmayı kişilik ve davranışsal düşünce tarzıyla ilintilendirmektedir.

Başka bir girişimcilik tanımı ise girişimciliği; “bir birey veya birey grubunun; hangi kaynaklar elde bulundurulursa bulundursun, değer ve büyüme yaratmak için eşsiz, tek olma ve inovasyon yoluyla, gereksinimleri yerine getirecek fırsatları izlemek üzere düzenlenmiş güç ve imkanları kullandıkları süreç” olarak belirtir (Coulter ve Robbins, 2003: 42).

Girişimcilik tanımlarının çoğunda görüldüğü üzere inovasyon, yani yenilikçilik kavramı girişimciliğin en önemli unsurlarından biridir. Ayrıca yapılan bu tanımlardan, girişimciliğin bir süreç olduğu da anlaşılmaktadır. Girişimcilik; birey ve toplum için değer yaratan, ekonomik fırsatlara cevap veren veya ekonomik fırsatlar yaratan bireyler tarafından ortaya konan, getirdiği yeniliklerle ekonomik sistemde değişikliklere neden olan bir süreçtir (Çevik, 2006: 7).

Girişimciliğin teşvik edildiği ülkelerde, yatırımların yoğunlaştığı, bunun sonucu olarak da işsizliğin daha düşük oranda seyrettiği gözlenmektedir. Bir başka deyişle sosyo-ekonomik parametreler, girişimciliğin desteklenmesiyle olumlu düzeyde gerçekleşir. Bu nedenle bireyler, ekonomik refah düzeyi açısından beklentilerine daha yaklaşmışlardır. Konuya bu çerçeveden yaklaşıldığında, girişimsel hareketlilik seviyesinin Avustralya, Kanada, Güney Kore, Norveç, ABD gibi ülkelerde üst düzeydeyken; Japonya, Arjantin, Brezilya, Hindistan, Singapur gibi ülkeler ile Batı Avrupa ülkelerinde daha düşük seviyelerde olduğu görülmektedir (Coulter ve Robbins, 2003: 144). Girişimciliğin yoğun olduğu ülkeler dünya ekonomisinde ve siyasetinde söz sahibi ülkelerdir. Girişimcilik, ekonomik ve sosyal değişimin kilit bir dinamiğidir (Schoonhoven ve Romanelli, 2001: 24).

Ekonomik hareketliliğin temelini oluşturması bakımından girişimci kavramı tanımları birçok yazar tarafından çok eski dönemlerden beri yapılmaktadır. Girişimci kavramının İngilizcesi olan ‘entrepreneur’ kelimesi ‘birşey yapmak, üzerine almak’ anlamına gelen bir 13. yüzyıl Fransızcası fiili olan ‘entreprendre’ den gelmektedir (Sobel, 24.01.2009). Girişimci kavramı, akademik olarak ilk kez 18. yüzyılda ekonomist Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. Cantillon’a göre girişimci; malları mutlak fiyatlarla satın alıp değişken, belirlenmemiş fiyatlara satma riskini üzerine alan kişidir (Hatten ve Koh, 06.03.2002). Daha sonraki yüzyıllarda birçok ekonomist, girişimcinin değişik tanımlarını yapmıştır. Ancak 20. yüzyılın başında Joseph Alois Schumpeter, girişimcinin modern bir tanımını yapmıştır. Schumpeter’e göre girişimci, ekonomik gelişmenin altında yatan güçtür (Santarelli ve Vivarelli, 17.05.2007). Schumpeter ekonomik gelişme sürecine bağlı olarak, girişimcinin ekonomide potansiyel bir değişimin temelini oluşturduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca yeni ürünler veya yeni üretim teknikleri sunarak ekonomide değişime yol açan girişimciliğin, yenilikçi rolünün üzerinde durmuştur (Sobel, 24.02.2009). Schumpeter’in bakış açısıyla girişimci, toplumda değişimi yaratacak kişi ve kurumlar olarak tanımlanmaktadır (Müftüoğlu, Ürper, Başar ve Tosunoğlu, 2005: 4). Schumpeter’in bu tanımlaması girişimcilerin toplumda üstlendikleri rolün altını bir kez daha çizmektedir.

TÜSİAD girişimciyi, bilinenleri en iyi yapan ve hünelerine aklını da katan, olağan ve olağandışı koşullarda işgücü ve sermaye kaynaklarını verimli bir biçimde kullanacak önlemleri düşünen, analiz eden, planlayan, yürürlüğe koyan, uygulayan ve sonuçlarını denetleyebilen kişi olarak tanımlamaktadır (Evirgen, 2004: 4). Diğer bir tanıma göre girişimci, gereksinimleri karşılamak üzere iktisadi mal ve hizmet üretiminin gerçekleştirilmesi için üretim faktörlerini biraraya getiren kişidir (Karalar vd., 2006: 13). Üretim faktörleri bütün haldeyken anlam taşımaktadır. Bu yüzden üretim faktörlerini biraraya getiren girişimcinin büyük bir önemi vardır.

Bir işadamına göre girişimci; tehdit, zorlu bir rakip olarak görünürken başka bir işadamına göre aynı girişimci diğerleri için varlık yaratan, kaynakları daha verimli kullanmanın yollarını bulan, israfı azaltan ve insanların sunulmasından memnuniyet duydukları işler ortaya çıkaran bir müttefik, tedarik kaynağı ya da müşteri olabilmektedir (Robert, Peters ve Shepherd, 2005). Aynı şekilde girişimci kavramı, bir iktisatçı veya psikoloğa göre farklı anlamlar taşıyabilmektedir. Girişimci kısaca gerçek yaşamın, değişimin, zenginliğin, işin, toplumsal ve kişisel varolmanın, beklentinin, toplumun geleceği, özü ve kendisidir (Çevik, 2006: 16).

İş hayatının temel taşlarından biri olan girişimcilerin ortak olarak taşıdıkları bazı özellikler vardır. Bu özellikler, doğuştan gelen yeteneklerle birlikte sonradan öğrenilebilecek özellikleri de içermektedir. Başarılı girişimcilerin sahip oldukları özellikleri şöyle sıralamak mümkündür (Coulter ve Robbins, 2003: 489; McDaniel, 2002: 68):

- Yüksek motivasyon düzeyi, özgüven, uzun dönem için gerekli yetenek, yüksek enerji seviyesi, problem çözmeye yönelik ısrarcılık, yüksek yaratıcılık derecesi, amaçları ortaya koyma yeteneği, gurur, bir görevi bitirme ve başarıma azmi, denemeye devam etme ısrarı, hesaplanmış riskleri üstlenme istek ve kabiliyeti, odaklanma, yapılan hatalardan ders çıkarma yeteneği, değer yaratma, fırsatları görebilme.

Bu özelliklere ek olarak girişimciler, başarısızlığa rağmen vazgeçmezler, belirsizliğe karşı toleranslıdırlar, detaylara önem verirler ve mükemmeliyetçidirler (Arıkan, 2002: 29).

Girişimciler, ekonominin içinde ve toplumsal yaşamda birçok işlev üstlenmektedirler. Üstlendikleri işlevler, girişimcilerin önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Girişimcilerin işlevleri şu şekilde özetlenebilir (Karalar vd., 2006: 14):

- Yeni ürünler ortaya çıkarmak ya da bilinen ürünlerin niteliğini değiştirmek
- Yeni üretim yöntemleri geliştirip uygulamak
- Endüstride yeni ve gelişmiş örgütlenmelere gitmek
- Yeni pazarlara açılmak
- Yeni girdi kaynakları bulmak
- Yönetim ve çalışanlar arasındaki ilişkileri artırmak
- İşletme ile kamu ve devlet arasındaki ilişkileri geliştirmek

Teknolojik gelişmelerden faydalanılarak inovasyon yoluyla, daha önceden hiç üretilmemiş ürünler ortaya çıkarmak bilinen en klasik girişimcilik yollarından biridir. Buna ek olarak ürünlerin pazarlama ve dağıtım süreçlerinde rutin dışına çıkmak, tüketicilerin sürekli değişen beklentilerini mümkün olduğunca erken algılayıp, bu beklentilere uygun hızlı, ancak akılcı bir davranışsal yaklaşımda bulunmak da girişimcilik kapsamına girmektedir. Yeni pazarlara açılmak, kimsenin göremediği fırsatların görülüp pazara hakim olma bakımından girişimcilere büyük avantajlar sağlamaktadır. İşletme içi (içsel) ve işletme dışı (dışsal) krizleri, fırsatlara dönüştürebilmek, gelişmiş bir girişimcilik ruhu ile mümkün olabilmektedir. Aynı şekilde, fırsatları krizlere dönüştürebilme de, ya girişimciliğin olmadığı, ya da girişimciliğin başarısızlıkla sonuçlandığı uygulamalardandır. Bu nedenle girişimcilik; üretim, pazarlama, yönetim ve finansman arasındaki koordinasyonu etkin bir şekilde uygulayabilme becerisidir. Bunun yanında ideal bir girişimci, kaynaklar ile öncelikleri iyi belirleyen ve bunu stratejik bir planlamayla ivedi olarak yaşama geçiren kişidir.

İşletmenin sahibi olarak girişimciler; yöneticiler ve işgörenler arasındaki iletişimin en iyi şekilde gerçekleşmesine yardımcı olmalıdırlar. Bu sayede toplam verim artacaktır. Ayrıca girişimciler, girişimlerinin kamuya karşı sosyal sorumluluklarını yerine getirmede ve devlet ile olan ilişkilerinin gerçekleşmesinde büyük bir rol oynamaktadırlar.

Girişimciler, özel girişimci ve kamu girişimcisi olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu iki kavram arasındaki tek fark mülkiyetin yapısı ile ilgilidir. Özel girişimci, özel mülkiyetinde bulunan kaynakları kullanarak ya da borçlanarak üretim yapan kişidir. Kamu girişimcisi ise, halkın parasını halk için harcayan kimsedir (www.canaktan.org, 24.10.2007). Ayrıca kamu girişimcilerinin, toplumun sosyal değerlerine daha fazla dikkat etmeleri gerekmektedir. Bir başka yazar da girişimcileri amaçlarına ulaşanlar, pazarlamacılar, yöneticiler, yaratıcılar olarak bölümlendirmektedir (Cox, 2002).

SONUÇ

Küreselleşme süreciyle giderek yoğunlaşan ve bilgiye dayalı bir kavram haline gelen rekabet, girişimciliğin ve girişimcilerin önemini daha da artırmaktadır. Rekabet üstünlüğüne dayalı günümüz dünyasında girişimcilerin daha etkin olup rekabet güçlerini artırmaları ve daha büyük işlere girişmeleri gerekmektedir. Bir ülkenin kaynaklarını atıl durumda kalmaktan kurtarıp bu kaynakların üretime sokulmasını sağlayan ve o ülkeyi uluslararası arenada güçlü kılan önde gelen faktörlerden biri girişimcilerdir. Ülkedeki girişimcilerin risk almaktan kaçınmayıp ellerindeki kaynakları en uygun biçimlerde birleştirmeleri gerekmektedir.

Girişimcilik, inovasyonu kullanarak ekonomiye ve sosyal hayata sürekli olarak yeni ürünler sunmaktadır. Yeni iş alanları yaratılması kuşkusuz istihdam açığının kapatılmasına yardımcı olmaktadır. İşsizliğin düşmesiyle birlikte bireylerin ve dolayısıyla toplumun tatmin düzeyleri yükselmektedir. Tüm bunlar ekonomide girişimcilerin teşvik edilmesiyle olanaklıdır. Sanayileşmiş ülkelerin ekonomileri incelendiğinde girişimciliğin teşvik edilmesi yanında, kendini sürekli yenileyen, belli sıklıkla yatırım yapan başarılı girişimcileri de devletin bazı önlemlerle koruduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü girişimcilik bir risk üstlenme faaliyetidir. Yüksek bir öngörü gerektirir.

Girişimciliğin geliştirilebilmesi için girişimci ruh cesaretlendirilmelidir. Girişimci özellikler taşıyan bireylerin, riske katlanıp sermayelerini güvenlikle girişime dönüştürmeleri sağlanmalıdır. Bu da girişimciler için çekici özellikler taşıyan organize sanayi bölgeleri, sektörel

avantajlar, bölgesel ve ulusal düzeyde uygulanacak teşvikler, geri dönüş süresi kısa olabilecek yatırımlar için verilecek düşük faizli krediler, sınır formalitelerinin azaltılması, iç bürokratik işlemlerde kolaylıklar gibi uygulamalarla mümkün olabilecektir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- Arıkan, S. (2002), *Girişimcilik*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Coulter, M. ve Robbins, P. S. (2003), *Management*, New Jersey: Prentice Hall, 7.baskı.
- Karalar, R., Özalp, İ., Maviş, F., Geylan, R., Tenekecioğlu, B., Şahin, M., Çömlekçi, F., Aydın, N. (2006), *Genel İşletme*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 6.baskı.
- McDaniel, A. B. (2002), *Entrepreneurship and Innovation: An Economic Approach*, New York: M. E. Sharpe Inc.
- Müftüoğlu, T., Ürper, Y., Başar, M., Tosunoğlu, T. (2005), *Girişimcilik*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1567, 2.baskı.
- Schoonhoven Bird, C. ve Romanelli, E. (2001), *Entrepreneurship Dynamic: Origins of Entrepreneurship and the Evolution of Industries*, Stanford University Press.
- Zhao, F. (2006), *Entrepreneurship and Innovations in E-business: An Integrative Perspective*, Idea Group Publishing.

MAKALELER ve TEZLER

- Brenkert, G. G. (26.06.2008): ‘‘ Innovation, Rule Breaking and the Ethics of Entrepreneurship ’’, Journal of Business Venturing
- Cox, J. L. (Eylül 2002): ‘‘ Understanding Entrepreneurship ’’, <http://www.ctahr.hawaii.edu/oc/freepubs/pdf/ET-4.pdf>
- Çevik, E. (2006): ‘‘ Girişimcilerin, Girişimcilik Tipleri ile Çalışma Amaçları Arasındaki İlişki ’’, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul.
- Evirgen, B. (2004): ‘‘ Türkiye’de Çiçekçilik Sektöründe Aile İşletmelerinin Girişimcilik Profiline Belirlenmesi ve Yöneltil Sorunların Bölgesel Olarak Araştırılması ’’, (Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul.
- Hatten, S. T. ve Koh, Y. K. (06.03.2002): ‘‘ The Tourism Entrepreneur ’’, International Journal of Hospitality&Tourism Administration, Volume : 3

Robert, D., Peters, P. M., Shepherd, A. D. (2005): ‘‘ *Definiton of Entrepreneur Today*’’, New York: McGraw-Hill Irwin.

<http://www.sbaer.uca.edu/publications/entrepreneurship/pdf/11.pdf>

Santarelli, E. ve Vivarelli, M. (17.05.2007): ‘‘ *Entrepreneurship and the Process of Firms’ entry, survival and growth*’’, *Industrial and Corporate Change Journal*, Volume: 16, Number:3

Sobel, S. R. (24.01.2009): ‘‘ *Entrepreneurship*’’,

<http://www.econlib.org/library/Enc/Entrepreneurship.html>

<http://www.canaktan.org/yonetim/kobi/girisimcilik-teorisi/ozel-girisimci-kamu-girisimcisi.htm>, 24.10.2007